

Lausunto

30.01.2024

Asia: VN/24082/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle ulkomaalaislain 72 a §:n muuttamisesta ja ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 72 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimiston kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteltuun hallituksen esitykseen ulkomaalaislain 72 a §:n muuttamisesta ja ulkomaalaislain muuttamisesta annetun lain 72 §:n muuttamisesta.

Hallituksen esitys pohjautuu pääministeri Orpon hallitusohjelman tavoitteeseen nostaa työntekijän oleskeluluvan tuloraja vastaamaan alakohtaista työehtosopimuksen minimitasoa, tai vähintään 1600 euroa kuukaudessa. Muutoksella pyritään varmistamaan, että työntekijän oleskeluluvalla saapuvilla henkilöillä on todellinen mahdollisuus elättää itsensä ansioillaan. Muutos tukee hallitusohjelmaa ja sen tavoitetta vahvistaa työperusteisella maahanmuutolla

julkista taloutta.

Työntekijän oleskelulupaan liittyvä tuloraja toteutettaisiin valtioneuvoston asetuksenantovaltuudella. Asetukseen kirjattavaa palkkavaatimusta olisi jatkossa mahdollisuus säätää ja muuttaa, mikäli se osoittautuisi tarpeelliseksi julkisen talouden tai työvoiman saatavuuden näkökulmasta. Tuloraja asetettaisiin alkuvaiheessa 1600 euroon.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että hallituksen esitys ulkomaalaislain muuttamisesta (72 a § ja 72 §) on perusteltu ja kannatettava:

Asetukseen pohjautuva tulorajan asettaminen ei muuttaisi olennaisesti TE-toimiston työntekijän oleskelulupapäätökseen tehtävää harkintaa. TE-toimiston tehtäväksi jäisi edelleen varmistaa, että oleskeluluvalla saapuneen työntekijän ansiotulot riittäisivät turvattuun toimeentuloon Suomessa oleskelun aikana. Lisäksi TE-toimisto varmistaisi, että työnantaja on huolehtinut vastuulleen

kuuluvista velvoitteistaan sekä sopinut työntekijän kanssa työehdot työehtosopimuksen ja muiden säännösten mukaisesti.

Muuttuva tuloraja saattaa toteutuessaan tuoda työlupien osapäätöskäsittelyyn viiveitä, mikä johtuu ennakoituista hakemusten täydennyspyynnöistä. TE-toimiston työntekijän on työlupien osapäätöskäsittelyn yhteydessä varmistettava uuden tulorajan täyttyminen. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto pyytää kiinnittämään erityistä huomiota valtakunnalliseen neuvontaan ja viestintään, jotta uusi tuloraja ei aiheuttaisi tarpeettomia viiveitä työntekijän oleskelulupien

hakemusten käsittelyyn ja osapäätösten tekemiseen. Oleskelulupahakemuksia jättävien tulee olla hyvissä ajoin ennen 1.6.2024 tietoisia tulorajan muuttumisesta 1600 euroon.

Muutoksen toteutuessa olisi kuluvan vuoden 2024 osalta työntekijän oleskelupien osalta käytettävissä kaksi eri tulorajaa. Muutoksen voi ennakoida vaikuttavan vuoden 2025 osalta lisääntyviin kielteisiin jatkolupapäätöksiin, ellei hakijalla ole muuttunut tuloraja tiedossa. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto pyytää valmistelussa kiinnittämään huomiota, millä aikavälillä toimeentulorajoja tarkastellaan.

Tulorajan muuttamisella saattaa olla vaikutuksia osa-aikaisten työsuhteiden kasvavaan määrään. Työlupien osapäätöskäsittelyyn ennakoidaan tulevan lisääntyvissä määrin hakemuksia, joiden taustalla on useita eri työnantajia, joilta saatavilla yhteisillä ansioilla katetaan asetettu toimeentuloraja. Hakemusten käsittelyn näkökulmasta tulorajan varmistaminen edellyttää riittävää aikaa mahdollisille lisääntyville täydennyspyynnöille ja käsittelyajoille. Tulorajan muuttamisella voi olla myös positiivisia vaikutuksia osa-aikaisten työsuhteiden toimeentulon arviointiin liittyen. Yhdessä hallitusohjelmassa esitettyjen

työttömyysturvalainsäädännön muutosten kanssa korkeampi tuloraja voi vähentää osa-aikaisten työsuhteiden jatkoluvan toimeentulon arviointiin liittyvää epävarmuutta.

Hallituksen esityksessä on arvioitu lakimuutosten vaikutuksia työvoiman saatavuuteen. Seurantatietojen perusteella uusi asetettava tuloraja ei vaikuttaisi laajasti työllisyyteen. Tämä pohjautuu mm. yleiseen ansiotason nousuun ja työehtosopimusten mukaisten vähimmäispalkkojen nousuun. Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto kiinnittää huomiota, että asetukseen pohjautuva tulorajan määrittely on mahdollista muuttaa kohtuullisen nopeasti. Yritystoiminnan taloudellisen toiminnan ennakoitavuuden ja riskienhallinnan näkökulmasta tulee tiedossa olevat tulorajojen muutosvalmistelut hoitaa läpinäkyvästi ja tiiviissä yhteistyössä

elinkeinoelämän edustajien kanssa. Kansainvälistä työvoimaa tarvitsevilla yrityksillä tulee olla myös jatkossa riittävä aika sopeuttaa toimintaa ja resursseja osaavan työvoiman saatavuuden näkökulma huomioiden.

Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto toteaa, että työntekijän oleskelupiin liittyviä osapäätöksiä tehdään määrällisesti paljon ammattinimikkeisiin, jotka kohdistuvat maataloilla ja puutarhoilla tapahtuvaan työhön. Osa edellä mainittujen alojen työtehtävistä on kausiluonteisia, joissa tehtävä työ on riippuvaista sääolosuhteista ja kasvukauden tilanteista. Työnantajilla on haasteita taata etukäteen kokoaikaista työtä tehtäviin, joihin on jo pitkään ollut vaikea rekrytoida kotimaista työvoimaa. Tulorajan asettaminen saattaa lisätä työnantajien välistä keskinäistä yhteistyötä ja kokoaikaisen työn tarjoamista yhteisesti palkattaville työntekijöille. Huoltovarmuuden näkökulmasta toimialan osaavan työvoiman saatavuus tulee taata myös jatkossa.

Johtaja Pirjo Juntunen

Palvelujohtaja Mari Tuomikoski

Palvelupäällikkö Heikki Haapakorva

Lääkkö Taru
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto